

STAD-IN-ZICHT

'100 jaar sociale huisvesting: stadswandeling langs enkele markante projecten in Gent.'

Een organisatie van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij i.s.m. de sociale huisvestingsmaatschappijen Volkshaard/Het Volk, WoninGent, Huisvesting Scheldevallei en Gentse Haard en de Stad Gent.

Welkom!

U staat aan de start van een wandeling langsheen diverse realisaties van sociale huisvesting die de voorbije 100 jaar in Gent werden gerealiseerd.

1 *Vanaf het station Gent Sint-Pieters rijdt u met tram 4 naar de start van de wandeling (richting Moscou-Muide tot aan de halte Rabot). Van de halte wandelt u naar de drie flatgebouwen van de wijk Rabot, de zgn. Rabottorens, die gelegen zijn tussen de Begijnhoflaan en de Filips Van Cleeflaan; hier start de eigenlijke wandeling.* **2**

Op het einde van de 19e eeuw was de huisvesting in de Gentse volksbuurten erbarmelijk. De toenemende industrialisatie van Gent zorgde voor een massale bevolkingsaan groei. In de stad woonden vele duizenden mensen in beluiken en steegjes, in woningen van slechts enkele vierkante meter groot, met collectieve water- en toiletvoorzieningen. Een saneringsgolf die Gent op het einde van de eeuw in haar greep hield, herschiep de stad in één enorme bouwwerf. De meest ongezonde volksbuurten verdwenen uit het centrum, ten voordele van woningen voor de burgerij. Aan de rand van de stad, dicht bij de nieuwe en veel grotere fabrieken, stouwen de grootgrondbezitters en industriëlen hele nieuwe wijken vol met veelal identieke arbeiderswoningen.

De zware sociale onlusten in 1886 luidden in België een keerpunt in van de opvattingen over sociale politiek en Gent ging in deze evolutie voorop. De idee van een grotere overheidsinterventie voor de bouw van sociale woningen won langzamerhand veld. In 1904 resulteerde dat in de oprichting van de eerste sociale huisvestingsmaatschappij (SHM) in België, de 'Gentsche Maatschappij der Werkerswoningen', een gemengde vennootschap.

Voor de Eerste Wereldoorlog bouwde deze maatschappij met eigen middelen 242 woningen, waarvan de allereerste 20 eengezinswoningen in de Wilgestraat in de Rabotwijk. Omwille van de economische haalbaarheid koos de SHM reeds van bij het tweede project voor de bouw van meergezinswoningen.

Met de oprichting van de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen en Woonvertrekken in 1919 kwam er meer financiële ruimte en werden, naar het voorbeeld van de Engelse volkstuinwijken, rond Gent drie tuinwijken gebouwd (Sint-Bernadettestraat, Zwijnaardsesteenweg, Bellevuewijk). In die periode werden in Gent ook nieuwe maatschappijen voor sociale huisvesting opgericht. Die hebben eveneens veel gebouwd, soms in de stijl van de nieuwe tuinwijkgedachte, soms in de richting van meer functionele hoogbouw. Een totale oplossing voor de sociale woningnood werd niet gerealiseerd. In 1940 telde Gent nog steeds 408 oude beluiken waarin om en bij de 15.000 mensen leefden, of zowat 10 % van de Gentse bevolking.

Na de Tweede Wereldoorlog was de woonsituatie dramatisch, daar vele woningen vernield of beschadigd waren. Meer grootschalige projecten, zelfs volledig nieuwe wijken, kwamen tot stand in de stadsrand. Het modernisme en de ideeën van rationeel grondgebruik braken door en ter vervanging van de vaak schamele arbeiderswoningen verrezen verschillende middelhoog- en zelfs enkele hoogbouwprojecten zoals de Rabottorens.

Met de economische terugval aan het einde van de jaren zeventig, begin jaren tachtig viel ook de sociale bouwactiviteit stil. In de loop van de jaren tachtig tekende zich de tendens af naar stadsherwaardering en kleinschaligheid in de sociale huisvesting, een alternatief voor de grote concentraties van sociale woningen voornamelijk in de buitenwijken van de stad en de daarmee gepaard gaande sociale problematiek. Sociale woningen werden geïntegreerd in een bestaande woonomgeving in het centrum van de stad, en de bouw van sociale woningen leidde in bepaalde buurten zelfs tot een herwaardering van de hele buurt. In het Prinsenhof, het Patershol en ook in het Klein Begijnhof vindt u hiervan mooie voorbeelden.

Als inhaaloperatie voor het geringe aantal sociale woningen dat gebouwd werd in de jaren '80, zette de Vlaamse regering in de jaren '90 met het Urgentieprogramma Domus Flandria een ambitieuze campagne op om 10.000 extra sociale woningen te bouwen. In Gent waren complexen als het Hollainhof, de verbouwing van de fabriek de Hemptinne en een nieuwbouw aan de Opgeëistenlaan daarvan het resultaat.

De laatste jaren wordt in de sociale huisvesting veel aandacht besteed aan de leefbaarheid, onder meer door de realisatie van een sociale mix. In de Sas- en Bassijnwijk zult u het ontstaan van een volledig nieuwe buurt, met een vermenging van koop- en huurwoningen, ouderen en jonge gezinnen, eengezinswoningen en appartementen kunnen bekijken.

In Gent zijn op dit ogenblik zes sociale huisvestingsmaatschappijen actief. Samen beheren zij een patrimonium van ongeveer 14.300 sociale woningen. De Stad Gent is eigenaar van 1.800 woningen die eveneens sociaal verhuurd worden.

RABOT

De wijk Rabot ligt buiten de vroegere stadsomwallingen. De huidige Begijnhoflaan, Opgeëistenlaan en Blaisantvest vormden de oude grens tussen stad en land. Tot 1860 bleef het gebied nagenoeg onbebouwd. Met het afschaffen van de octrooirechten en de stadspoorten in 1860 en met het graven van het verbindingskanaal Gent-Terneuzen en het kanaal Brugge-Oostende kende de wijk Rabot een stormachtige ontwikkeling. Grote textiel fabrieken en vele arbeiderswoningen verrezen her en der. Daarna leek de tijd er meer dan 100 jaar stil te staan.

Op gronden van het vroegere goederenstation Gent-Rabot werden tussen 1970 en 1973 de Rabottoren gebouwd. Er zijn 2 torens met elk een centrale ingang en telkens 197 appartementen. In de derde toren, met 2 inkompartijen, zijn er 178 appartementen. Deze site herbergt in totaal 572 gezinnen. De huidige gebouwen zijn aan opsmuk en renovatie toe. Gelet op de hoge kostprijs van degelijke werken laat WoninGent alle mogelijke alternatieve functies onderzoeken in combinatie met de terugverdieneffecten en dat in samenspraak met de Stad en de bewoners.

Aan de verkeerslichten kunt u de drukke Begijnhoflaan veilig oversteken. U wandelt nu naar links in de richting van het monument van het Rabot, een versterkte brug over het kanaal de Lieve, en komt zo op de grens tussen de oude binnenstad en de 19e eeuwse gordel rond Gent.

Het Rabot werd gebouwd na de vergeefse belegering van Gent door Maximiliaan van Oostenrijk in 1488. De naam Rabot is een verbastering van 'rabattre (les planches)', wat verwijst naar het feit dat het hier ging om een sluizencomplex. Dat sluizencomplex liet toe om een gebied van 15 km² onder water te zetten en zo de vijand tegen te houden. Voorbij het Rabot werd de Lieve in 1872 gedempt, waardoor het Rabot het eindpunt van het kanaal werd binnen de stad. Onder de ronde torens zit een verdedigingsgang met schietgaten. Oorspronkelijk was die omgang een houten constructie, later werd hij in steen uitgevoerd.

U steekt de Lieve over en neemt rechts – via een ijzeren poort – het wandelpad. U volgt het wandelpad dat linksaf draait en u maakt een wandelingetje doorheen de vroegere fabriekssite van spinnerij en weverij J. de Hemptinne, later UCO genoemd.

3

Doordat de industriële activiteiten in deze buurt werden stopgezet, kwam een groot binnengebied van meer dan 35.000 m² vrij. Op deze site werden in het kader van het Urgentieprogramma Domus Flandria enkele nieuwe appartementsgebouwen opgericht. De directeurswoning van de katoenfabriek van Felix-Joseph de Hemptinne is een geklasseerd monument. De woning dateert van 1860 en herbergt nu een design meubelzaak.

U vervolgt dit wandelpad, met op uw linkerkant een speelplein en rechts de ronde fabrieksschouw die verwijst naar de vroegere spinnerij en weverij, en wandelt over het centrale pleintje tot op de hoofdweg. Aan de overzijde ziet u het nieuwe gerechtsgebouw.

Bij het witte appartementsgebouw werd de oorspronkelijke voorgevel van de voormalige textielfabriek de Hemptinne, die dateert van 1860, behouden, terwijl al de rest vervangen werd door sociale nieuwbouwappartementen.

Vorbij de inrit van de parkeergarages neemt u terug het wandelpad en bemerkt u op uw linkerkant een nieuwbouwproject van sociale huurwoningen.

Voor u ligt het op dit ogenblik leegstaande Manchestergebouw uit 1890. Het Manchestergebouw werd geklasseerd en hierin komen binnenkort woningen en kantoren.

Aan het einde van het wandelpad komt u op de Kolveniersgang. U wandelt even naar rechts en draait dan linksaf de Gerststraat in.

Ter hoogte van de huidige huisnummers 79 tot 89 stonden vroeger 36 beluikhuisjes. Die hebben inmiddels plaats gemaakt voor 6 moderne en ruime gezinswoningen met stadstuin. De woningen hebben 4 slaapkamers, waarvan 1 op het gelijkvloers. De leefruimte bevindt zich op de eerste verdieping, die via een dakterras en trap toegang geeft tot de tuin.

Iets verder op uw linkerkant, ter hoogte van de nrs. 72 tot 50, werden eind jaren zeventig de oude beluiken door de Stad aangekocht en van verval gered. 8 huisjes werden verbouwd tot 4 comfortabele woningen, 8 andere werden grondig gerenoveerd.

U draait rechts de Bellemansstraat in en dan draait u naar links in de Tarwestraat. Op het einde van de straat draait u rechtsaf de Molenaarsstraat in, en op de volgende hoek slaat u rechtsaf in de Meelstraat. Ter hoogte van het huisnummer 31 wandelt u links het OCMW-project Antoniushof binnen.

U wandelt nu rechtdoor, met aan uw rechterkant de cultuurkapel Sint-Vincent en aan uw linkerkant 6 eengezinswoningen (privé), en via de poort van het Schuttershuis komt u op de Sint-Antoniushof. U komt nu aan de voorzijde van het OCMW-project Antoniushof, dat 88 serviceflats herbergt rondom een groen binnengebied.

4

Het Sint-Antoniushof is een goed doordacht project, als een groene oase in het oude stadsdeel, waar mensen die een dagje ouder worden veilig en zelfstandig wonen in serviceflats, aangepast aan hun noden. Alle woningen zijn bereikbaar via een eigen ingang buiten het domein van het binnengebied. Dit binnengebied wordt 's avonds afgesloten zodat er een veilig gevoel wordt gecreëerd voor de senioren.

De gemeenschappelijke cafetaria vormt er de ontmoetingsplaats bij uitstek, waar ook niet-bewoners welkom zijn. De cultuurkapel, die deel uitmaakte van de oorspronkelijke site, werd behouden en opgenomen in het geheel.

Zij staat er momenteel mee borg voor dat ook buitenstaanders de weg naar het Antoniushof vinden en brengt er de cultuur dichterbij.

Het geheel is een verademing voor de bewoners en ook voor de buurt, zeker in vergelijking met de oorspronkelijke situatie van kleine en ongezonde woningen. Door de 4 toegangen is er een zo groot mogelijke openheid naar de buurt gemaakt.

U wandelt rechtsaf langsheen de Lieve.

Aan uw linkzijdige komt u voorbij de Brug der Keizerlijke Geneugten, een voetgangersbrug die er kwam naar aanleiding van het Keizer Karel-jaar in 2000. De vier beelden zijn het werk van Walter De Buck en het beeldhouwerscollectief en stellen vier legendes voor waarin Keizer Karel de hoofdrol speelde.

U wandelt verder over de Sint-Antoniushoek langsheen de Lieve, om dan wat verderop over de brug linksaf te slaan. Wanneer u op Bachtenwalle uitkomt, kunt u niet naast het nieuwbouwproject Prinsenhof kijken, nieuwbouw die goed geïntegreerd werd binnen een bestaande wijk.

5

Verspreid over de straten Bachtenwalle, Rabotstraat, Sanderswal en L. Van Malestraat realiseerde SHM Volkshaard in 1994 het stadsherwaarderingsproject Prinsenhof.

Op de locatie van een vroegere textiel fabriek verrezen 15 woningen en 15 appartementen waar zowel gezinnen als alleenstaanden en bejaarden een nieuwe woonst vonden.

Om het rustige karakter van deze buurt te bewaren, werden alle garages aan de rand van de wijk ingeplant. Binnenin de site wordt dus een verkeersvrije zone gecreëerd waarin het groenaandeel een belangrijke plaats inneemt.

U neemt het wandelpad naar links tot aan de 'Donkere Poort'.

Op uw rechterkant ziet u het ketelhuis dat dienst deed als machinekamer voor de textiel fabriek van de familie Van Acker-Vanden Broecke. In het ketelhuis stond de stoommachine en alles was prachtig afgewerkt met smeedwerk. De vierkante fabrieksschouw, de enige overblijvende vierkante schouw in Gent, wijst erop dat het om een oude fabriek gaat, uit de tijd dat men de techniek om ronde schouwen te bouwen nog niet goed kende.

Voor het ketelhuis staat het beeld van de stroppendrager, een werk van Chris Demangel. De Gentenaars worden tot op vandaag 'stropkes' of 'stroppendragers' genoemd en die naam dateert van de tijd van Keizer Karel. Toen de Gentenaars in 1539 weigerden extra belastingen te betalen, moesten zij bij wijze van straf in hun nachthemd, blootsvoets en met een strop rond de nek door de stad paraderen.

De Donkere Poort is de noordelijke buitenpoort die toegang gaf tot het voorhof van het 'Hof ten Walle' en die nu nog het enige overblijvende bouwsel is van dat kasteel. Onder de Donkere Poort staan de namen van alle Gentenaars die ten tijde van Keizer Karel werden onthoofd, verbrand of levend begraven.

U wandelt onder de poort door tot op het Prinsenhofplein.

Op het plein staat de maquette van wat eens het indrukwekkende kasteel Prinsenhof geweest is. Het kasteel dat zich oorspronkelijk op deze plaats bevond werd rond 1180 gebouwd, ongeveer gelijktijdig met het Gravensteen, en kreeg de naam 'Hof ten Walle' mee. Vanaf de 14e eeuw gaven de graven van Vlaanderen er de voorkeur aan in dit comfortabele kasteel met 300 kamers te verblijven, liever dan in het donkere en kille Gravensteen.

Het standbeeld van Keizer Karel dat aan de stad Gent geschonken werd door de Spaanse stad Toledo, kijkt hier naar zijn geboorteplek. Het is een kopie van het bronzen beeld in het Prado te Madrid en van het stenen beeld te Toledo. Het originele beeld werd in de 16e eeuw uitgevoerd door de Italiaanse beeldhouwer Leone Leoni.

Voorbij het standbeeld van Keizer Karel wandelt u door het Zilverhof tot aan de Lievekaai. Daar wandelt u naar rechts langsheen de Lievekaai, u neemt de Sint-Widostraat en aan het Gewad gaat u naar links tot aan de Burgstraat. Hier draait u links

af en aan het Gravensteen draait u weer naar links, de Geldmunt in. Het eerste straatje rechts, de Haringsteeg, brengt u dan in het Patershol, een der oudste Gentse wijken, met het nauwe stratenpatroon uit vroegere eeuwen.

U wandelt tot in de Hertogstraat, u gaat naar links en neemt de Plottersgracht tot aan de Rodekoningstraat. U draait linksaf en via de Trommelstraat komt u aan het Kaatsspelplein. Hierbij komt u ook langs enkele kleinschalige inbreidingsprojecten van sociale huisvesting.

U slaat rechtsaf het Drongenhof in en komt dan uit op Oudburg. U vervolgt Oudburg naar links tot aan de hoek met de Sluizekenstraat en wandelt tot op de brug over de Leie. Vanaf daar ziet u aan uw linkerkant vlak aan het water het sociale woningcomplex 'Sluizeken'.

6

Sluizeken is een sterk staaltje van invularchitectuur uit 1998 van de SHM WoninGent, met 27 appartementen boven winkels en een ondergrondse parkeergarage. Een wandelpad langs het water via een onderdoorgang in repetitieve bogen integreert het project in de omgeving, net als de gebogen daken die het project op schaal van de omgeving houden.

Van het project het 'Sluizeken' keert u terug naar Oudburg. U wandelt opnieuw Oudburg in en vervolgens verder langs de Kraanlei, waar u links van het restaurant 'Pablo's' langs het water tot aan de Kleine Vismarkt gaat. U slaat links af, gaat de brug over en bent nu op de Groentemarkt. Aan uw rechterzijde ziet u het Groot Vleeshuis. Op de Groentemarkt wandelt u recht voor u de Hoogpoort in. Op het einde van de Hoogpoort, gaat u rechts de Botermarkt in. Op de hoek bevindt zich het stadhuis van Gent.

Net voor de Lakenhalle, het belfort en de Mammelokker wandelt u naar links tot op het St.-Baafsplein. Rechts van de St.-Baafskathedraal neemt u de Limburgstraat. U gaat tot op het einde van de Limburgstraat en wandelt verder via het Lieveu Bauwensplein de Vlaanderenstraat in (u volgt eigenlijk gewoon het tramspoor). Aan het einde van de Vlaanderenstraat steekt u aan uw linkerkant (rechts bevindt zich het Provinciaal Administratief Centrum 'Het Zuid') bij het begin van de Zuidstationstraat de straat over. U loopt rechtdoor en bent nu op het Graaf van Vlaanderenplein. Net voorbij huisnummer 24 slaat u linksaf de Tweebruggenstraat in. U gaat tot aan de Lange Violettestraat, waar u rechts afslaat. Ter hoogte van huisnummer 118 bevindt zich aan de overzijde de toegangspoort tot het Klein Begijnhof.

KLEIN BEGIJNHOF en HOLLAINHOF

7 *Het tweede deel van de wandeling start aan het Begijnhof Onze-Lieve-Vrouw ter Hoye oftewel Klein Begijnhof. Via de enige toegangspoort wandelt u het begijnhof binnen en kunt u genieten van de rust die er nog steeds van uitgaat. Binnengekomen ziet u rechts de begijnhofkerk, met daarachter rechts de Godelievekapel. De woningen aan de noordzijde, de nrs. 79 tot 175, zijn sociale woningen; de andere restauraties gaan uit van privé-initiatiefnemers.*

In de 13e eeuw vertrokken veel mannen op kruistocht naar het Heilig Land, waar zij niet zelden omkwamen in de strijd. Zo ontstond er een 'overschot' aan vrouwen die liever niet alleen in de stad bleven wonen. Liever dan te huwen met een achterblijver (vaak van lage stand) of in een streng klooster te treden waar ze al hun bezittingen moesten afgeven, verenigden die vrouwen zich in 'vrouwensteden'(begijnhoven), met eigen regels, gebaseerd op gehoorzaamheid en kuisheid, maar niet op armoede. Rijke begijntjes lieten dus grote herenhuizen bouwen, terwijl armere vrouwen conventen deelden of in kleine, eenvoudige huisjes woonden. Ook de verblijfslocatie in het begijnhof zelf werd financieel bepaald, met rijke straten en arme achterbuurten.

Het Begijnhof O.-L.-V. ter Hoye, een typisch stadsbegijnhof, werd in 1234 gesticht op de Groene Hoye, tussen de Hoyepoort en de Vijfwindgatenpoort. De kerk en de weide (voormalig kerkhof) liggen centraal. Daaromheen bevinden zich de huizen en de conventen. Aan de noordzijde vervolledigt een smal straatje het geheel. Het grasveld van de binnenplaats is omzoomd door koningslinde en haagbeuk en heeft een ijzeren hekwerk als afsluiting.

De kerk van O.-L.-V. ter Hoye (1658) is opgetrokken in laat-renaissancestijl en heeft een barokke voorgevel uit 1720.

De Sint-Godelievekapel, vanouds een befaamd bedevaartsoord voor oog- en keelkwalen, dateert uit 1638, maar de noordgevel werd verbouwd in 1723 en het tongewelf dateert van 1750.

In de 17e eeuw werd het begijnhof volledig herbouwd: de houten huizen werden vervangen door stenen panden. Tussen 1860 en 1880 werden enkele huizen en conventen geheel of

gedeeltelijk (gevel) vernieuwd. De huidige woningen dateren grotendeels uit die periode.

Eind van de jaren tachtig raakte het begijnhof sterk in verval. Er waren nagenoeg geen begijntjes meer en de aanvankelijk aan leken verhuurde huisjes raakten bij gebrek aan degelijk onderhoud stilaan verlaten. De verkrotting greep snel om zich heen.

In 1994 werd met de renovatie gestart en aan de SHM Volkshaard werd gevraagd om 49 woningen in de 'achterstraat' te renoveren en vooral te restaureren en uiteindelijk om te vormen tot 68 eigentijdse sociale woonegelegenheden.

Om de serene begijnhofsfeer van rust te behouden, met respect voor de historische en spirituele betekenis van de site, werden alle woningen in erfpacht gegeven voor een periode van 66 jaar.

De restauratie was geen sinecure en is in nauwe samenspraak met de dienst Monumentenzorg gebeurd. Alle waardevolle elementen zoals trappen, deuren, origineel houtbeslag, smeedwerk, vloeren, schoorstenen,... moesten bewaard blijven. Waar de originele kleur van de houten deuren, ramen en trap gekend was, moest ook alles in die kleur herschilderd worden. Ook de gesloten en ommuurde voortuinen werden behouden.

Soms primeerde het authentieke karakter boven het huidige modern wooncomfort: zo mocht bv. uit historische overwegingen geen dubbel isolerend glas geplaatst worden. Centrale verwarming op gas kon wel.

In 1998 werden een aantal Vlaamse Begijnhoven, waaronder het Begijnhof O.L.V. ter Hoye, door de UNESCO erkend als werelderfgoed. Hoewel zulke gerestaureerde woningen ongeveer 50 % duurder uitvallen dan gelijkaardige nieuwbouw sociale woningen, werd hier een belangrijk historisch gebouwencomplex van de ondergang gered.

Bij het verlaten van het begijnhof draait u naar links en wandelt u door de Lange Violettestraat. Aan de linkerkant, op het huisnummer 277, bevindt zich de Arena van Vletingen.

Dit neoromaanse bouwwerk werd in 1851-1853 opgetrokken in de vroegere tuin van de pastoor van het begijnhof. Deze voormalige militaire rijschool werd genoemd naar adjudant van Vletingen, die sneuvelde bij het begin van de Eerste Wereldoorlog. Boven de toegangspoort prijkt een beeldhouwwerk van twee steigerende paarden die door een man worden in bedwang gehouden. Het werk dateert van 1853 en is van de hand van beeldhouwer Pieter De Vigne-Quyo die te Gent ook de beelden van Jacob van Artevelde en Lieven Bauwens uitvoerde.

U vervolgt uw wandeling en bemerkt een beetje voorbij de Arena van Vletingen, eveneens aan uw linkerkant, een opvallend gebouw met oranjegeel gevel en veel cederhout: het Alphonse de Hollainhof.

8

De Stad Gent organiseerde een meervoudige opdracht voor sociale woningbouw ter vervanging van de vroegere A. de Hollainkazerne, te realiseren binnen het Urgentieprogramma Domus Flandria. Het geheel werd voltooid in 1998.

De laureaat, architect Willem-Jan Neutelings, vond zijn inspiratie in het nabijgelegen Klein Begijnhof dat u net bezocht heeft. Ook hier is het semi-publieke binnengebied slechts via één onderdoorgang (poort) vanaf de straat bereikbaar en refereert zo naar de gesloten structuur van een begijnhof. Die doorsteek leidt naar het grote centrale en groene binnengebied waar rond de woningen gegroepeerd zijn, een rij woningen langs de straatkant en één langs de waterkant. Centraal hier geen kerk, wel een kinderkribbe en rode afsluitmuren van de individuele tuintjes. De robuuste gesloten voorgevel met de smalle verticale openingen verwijst naar de schietgaten van de vroegere kazerne.

Op het binnenplein staan tien levensgrote houten silhouetten van dravende paarden opgesteld. Het is een kunstwerk van Nora de Rudder, uitgevoerd door het Beeldhouwerskollektief Loods 13, in opdracht van de Stad Gent. Voor het ontwerp zocht de kunstenaar een binding tussen de geschiedenis van deze site, een voormalige kazerne met de paardenmanège, en de architectuur van de huidige sociale woningen, met de horizontaal geplaatste houten planken.

De 129 woningen zijn ondergebracht in 14 blokken met telkens variërende combinaties van 8 à 10 woningen. Alle woningen zijn individueel bereikbaar van op het centrale binnenhof en de toegankelijkheid is verhoogd door het installeren van een lift, verbonden met de 2 externe straten op de verdiepingen. De woonkamer heeft telkens zicht op het centrale binnenhof, dat het centrum vormt voor de kinderen en voor gemeenschappelijke activiteiten. Omwille van de privacy liggen de slaapkamers van de verdiepingen naar de rivierzijde (achterkant) en die van de onderste duplexen op de gelijkvloerse verdieping, achter de beschermende oranje wanden.

Links van de ingang tot dit moderne begijnhof staat het gerenoveerde Pesthuis dat 6 sociale appartementen omvat.

SAS- en BASSIJNWIJK

Bij het verlaten van het Alphonse de Hollainhof draait u linksaf en vervolgt u de Lange Violettestraat die overgaat in de Brusselsepoortstraat. Aan de verkeerslichten gaat u de Keizerviaduct onderdoor en komt zo op de Brusselsesteenweg uit. U wandelt de Schelde over en draait links de Fransevaart in. U wandelt even verder langs de Schelde en komt zo uit aan buurtcentrum De Vaart, het buurtcentrum van de Sas- en Bassijnwijk.

9

De Sas- en Bassijnwijk maakt deel uit van de 19e eeuwse gordel rond Gent. Sinds de ingebruikname van de Ringvaart kwijnde deze eens fel begeerde schippersbuurt aan de Schelde langzaam weg. Het gebied werd gekenmerkt door een hoog percentage kleine woningen van slechte kwaliteit, veel leegstand en verkrotting, een dichtbebouwd stratenpatroon van nauwe, troosteloze straten, weinig groen en open ruimte en ontoereikende voorzieningen. De wijk had ook te kampen met een grote verkeers- en vooral parkeerdrukke.

Om deze verkommerde buurt te herwaarderen werd in 1992 een prijsvraag uitgeschreven 'Wonen in Gent' (WIG), en op basis daarvan ontwikkelde de Stad een herwaarderingsplan voor de wijk.

Als coördinator van het geheel verwierf de Stad alle panden om ze, na sloping en het bouwrijp maken van de gronden, te verkopen aan de 3 betrokken SHM's, Volkshaard, Gentse Haard en Huisvesting Scheldevallei. Na voltooiing van de 8 deelprojecten zullen er hier in totaal een 200-tal sociale woonegelegenheden gerealiseerd zijn, waarbij oude arbeiderswijken afgebroken werden en vervangen zijn door vooruitstrevende nieuwbouwprojecten.

U wandelt links voorbij de trappen van het buurtcentrum langsheen de Scheldekaai en Sidonie Verhelststraat. Aan de eerste doorgang rechts wandelt u tot voorbij de overdekte parkeerplaatsen en werpt u een blik op de achterzijde van de huurwoningen, met de ruimte terrassen bovenop die parking. Voor u ziet u dan de eengezinswoningen (koopwoningen), gelegen aan de Rosa Geingerstraat.

Langsheen de Schelde realiseerde de SHM Volkshaard in de periode 2001-2003 in de Sidonie Verhelststraat (Sidonie Verhelst was de eerste vrouwelijke studente aan de Gentse universiteit) en de Rosa Geingerstraat (Rosa Geinger was een bekende Gentse actrice) 16 huurwoningen en 24 appartementen (residentie Guldenmeers). De 16 huurwoningen volgen als een slang de waterzijde en zijn een ontwerp van architect Callebaut. Om het binnengebied van geparkeerde auto's te verlossen bedacht de architect een ingenieuze oplossing: alle woningen werden gebouwd als terraswoningen. De gelijkvloerse verdieping blijft voorbehouden voor auto's door er zowel overdekte publieke parkeerplaatsen als afgesloten individuele garages te voorzien, en daarnaast ook de inkom, berging en het toilet. Op de eerste verdieping liggen de leefruimtes bovenop de parking en werden groendaken als dakterras voor de woningen aangebracht. Hiervoor ontving SHM Volkshaard een subsidie van de stad.

Met de 12 koopwoningen zorgde zustermaatschappij Kleine Landeigendom Het Volk voor een sociale mix van huurders en kopers.

Ook deze woningen vallen op door hun ongewone architectuur, vooral dan in de geveluitwerking.

In de nabije toekomst plant Volkshaard nog 20 appartementen langsheen de Kerkstraat.

U keert terug naar de waterkant en wandelt verder tot aan de woontoren Guldenmeers.

De residentie Guldenmeers, een opvallend mooie en imposante woontoren met 24 sociale huurappartementen, vormt een herkenningsbaken aan de Schelde en in de omgeving.

De naam 'Guldenmeers' verwijst naar het vroegere Rijke Klarenklooster dat in 1290 op een meers (moerasgrond) gebouwd werd in de buurt van de Keizerspoort.

Architectenbureau De Rocker zorgde voor een opvallend appartementsblok, waarbij de combinatie van een licht gevelmateriaal en donkere baksteen zorgt voor een bijzondere uitstraling.

U wandelt tot voorbij de residentie Guldenmeers, draait rechtsaf en via de trappen wandelt u naar links, waarbij u via een gang a.h.w. doorheen de WIGwoningen wandelt die de Stad hier in 1991 gebouwd heeft.

10

De WIGwoningen zijn het resultaat van de ontwerpwedstrijd Wonen in Gent die de Stad Gent begin jaren '90 georganiseerd heeft. Aan de linkerkant bevindt zich het woongedeelte en via de 'loopbrug' komen de bewoners aan de rechterkant bij de slaapkamers en de terrastuin.

Op het nu nog braakliggende terrein voor u plant de SHM Gentse Haard op korte termijn nog 48 woonegelegenheden, onderverdeeld in 12 duplexen en 36 appartementen.

Het geheel zal bestaan uit 4 gebouwen, waarvan er 3 gegroepeerd zijn rond een centraal binnenplein dat rust op de dakpijlers van de gelijkvloerse garages. Het noordelijke gebouw heeft 6 bouwlagen, het westelijke gebouw heeft er nog 5 om zo af te dalen naar 4 bouwlagen van de twee zuidelijk gelegen gebouwen. Die zuidelijk gelegen gebouwen symboliseren "2 torenwachters".

Aan het einde van de gang draait u rechtsaf en wandelt verder door tot waar wat verderop 9 woonegelegenheden iets verder van de rooilijn liggen. Hierdoor wordt het ruimtegevoel versterkt.

11

Die 7 woningen, waarvan 2 aangepast voor invaliden, en 2 appartementen werden in 1995 gebouwd door de SHM Huisvesting Scheldevallei (voorheen SHM Gentbrugge- Ledeberg), met architectenbureau De Rocker als ontwerper.

U wandelt links onder de onderdoorgang tussen de huisnrs. 28 e en 28 d.

12

Voor u hebt u nu een goed zicht op de achterzijde van een bijzonder woningproject, het zgn. kangoerewonen. Jonge gezinnen en ouderen nemen hierbij verantwoordelijkheid op voor mekaar, bv. doordat ouderen mee instaan voor kinderoppas en doordat jongeren boodschappen doen voor hun oudere buren. Beneden wonen gezinnen met kinderen in eengezinswoningen, op de bovenverdieping wonen bejaarden in appartementen. Via een

centrale toegang en een lift is de bovenverdieping gemakkelijk bereikbaar; eens boven werd een 'straat' gecreëerd en via de wandelgalerij heeft elk appartement zijn eigen toegangsdeur. Dit project werd in 2003 gerealiseerd in het kader van de Subsidie Bouw en Renovatie door de SHM Scheldevallei.

U wandelt voorbij de garages naar de straatzijde van dit project (Jan Rijnstraat) en komt uit op de Neerscheldestraat, waar u rechtsaf draait. Iets verderop neemt u de eerste straat schuin links (Sasstraat) en komt zo uit op het zgn. POL-plein.

13

Dit project is een realisatie van architectenbureau Callebaut, in opdracht van de SHM Scheldevallei. Het project omvat in totaal 30 wooneenheden: 21 appartementen, waarvan 5 met één slaapkamer en 16 met twee slaapkamers, 8 eengezinswoningen met drie of vier slaapkamers, en 1 hoekappartement dat verhuurd wordt aan de diensten van het OCMW.

Wanneer u vanaf het POL-plein de Posthoornstraat doorloopt, komt u terug op de Brusselsesteenweg uit. Om aan het station Gent Sint-Pieters te geraken kan u daar tram 21 (richting Melle Leeuw - Gent Zwijnaardebrug) of bus 35 (richting Lokeren-Latem) nemen.

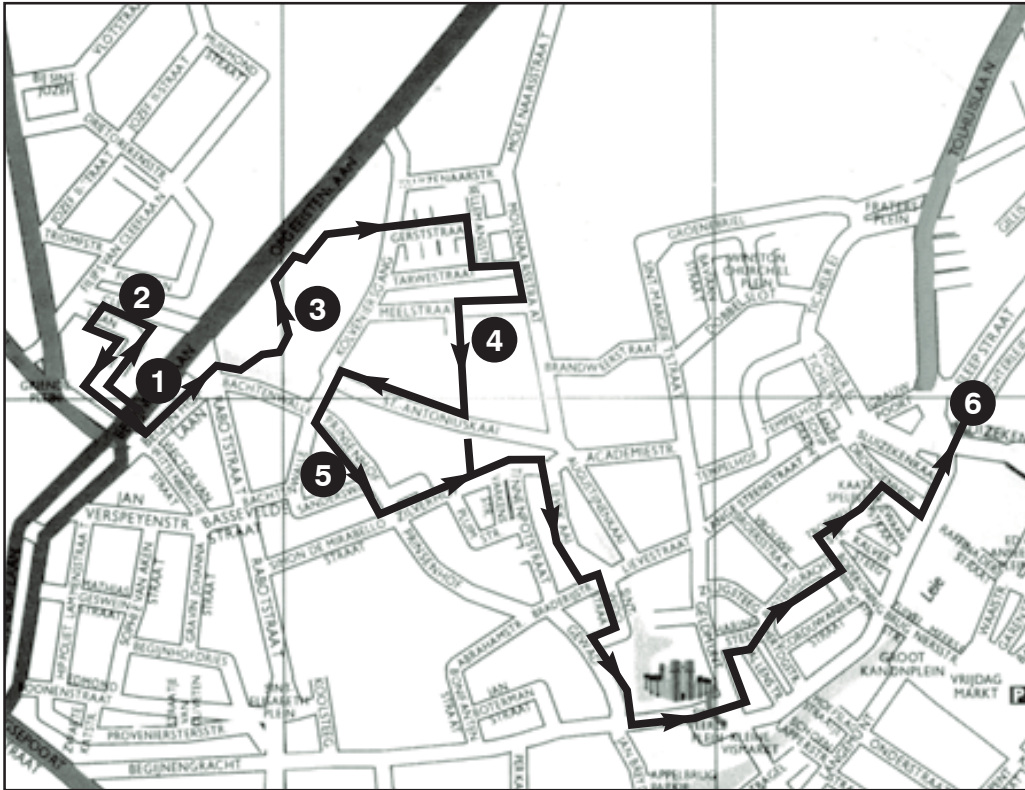
Wij hopen dat u genoten hebt van deze wandeling en dat u hebt mogen ontdekken dat er zeer veel inspanningen worden gedaan om sociale woningbouw aantrekkelijk en leefbaar te maken, zowel voor de bewoners als voor de omgeving. Wij wensen u een veilige terugkeer.

Met dank voor de informatie die onder meer verstrekt werd door:

- *De betrokken sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM's)*
- *Index Monumenten, stad Gent, www.gent.be/gent/historis/monument/*
- *De coördinator sociale huisvesting Stad Gent*
- *Rondom Wonen, maandblad van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij*
- *Gentse toeren, Crimineel wijze wandelingen, samengesteld door Vízit, uitgeverij Lannoo*
- *Snoecks stadsgidsen, Gids voor Gent*

RABOT

BEGIJNHOF en HOLLAINHOF + SAS- en BASSIJNWIJK

